

HOE LEES IK DIT ?

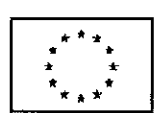
- **ESR 1995: HANDBOEK OVERHEIDSTEKORT EN OVERHEIDSSCHULD**
- PUNTEN 1 & 2 & 3: “EEN REFERENTIEHANDBOEK, OM ANTWOORDEN TE GEVEN OP PROBLEMEN **VAN STATISTISCHE EN BOEKHOUDKUNDIGE AARD** “
- PUNT 5: MEN WIJST UITDRUKKELIJK ZELF OP HET BELANG DIE DE OMSCHRIJVINGEN IN DIT HANDBOEK HEBBEN: “ OOK AL IS ER **VANUIT WETTELIJK OOGPUNT GEEN EIGENDOMSRELATIE** TUSSEN OVERHEID EN DE CENTRALE BANK, **TOCH ...**). **IN DE NATIONALE REKENINGEN** DIENT TOCH EEN **DEELNEMING TE WORDEN GEREГИSTREERD**, OM UIT TE DRUKKEN DAT DE CENTRALE BANK TEN BEHOEVE VAN DE STAAT RESERVES AANHOUDT EN BEHEERT;

WAT DENK IK DAN ?

- **PUNT 2: “HET IS ZEER NUTTIG VOOR STATISTICI ..”. OOK VOOR RECHTERS?**
- **HOE IS HET MOGELIJK DAT RECHTERS DE BEPALINGEN VAN EEN HANDBOEK MET STATISTISCHE EN BOEKHOUDKUNDIGE DOELEINDEN GEBRUIKT OM UITSPRAKEN TE DOEN DIE VOLLEDIG OP HET JURIDISCH VLAK LIGGEN?**
- **MEN SPREEKT NOG STEEDS OVER DE MONETAIRE ROL DIE DE GOUDVOORRAAD HEEFT GEHAD. SEDERT TOETREDING TOT DE ECB IS DE GOUDVOORRAAD HERLEID TOT EEN “GEWOON ACTIEF” VAN DE VENNOOTSCHAP;**
-

EN WAT DENKT U ?

ESR 1995: Handboek overheidstekort en overheidsschuld

EUROPESE
COMMISSIE

ONDERWERPEN 2
Economie
en
financiën

VOORWOORD

De in het Verdrag van Maastricht neergelegde procedure bij buitensporige tekorten (artikel 104), die sedert 1994 in de Europese Unie van kracht is, is vooral op statistisch gebied een belangrijke uitdaging voor de Europese Commissie. Eurostat heeft zich ingespannen voor een correcte toepassing van het referentiehandboek, het Europees stelsel van economische rekeningen (ESER, tweede editie), teneinde betrouwbare en vergelijkbare statistieken te verkrijgen ter evaluatie van de convergentie. De criteria voor een statistische evaluatie zijn doorzichtig gemaakt en er is overeenstemming bereikt over hun relevantie.

Sedert februari 2000 is het ESR 1995 het theoretische referentiewerk. Het is juridisch bindend in de gehele Europese Unie. Dit handboek is bedoeld als hulp bij de toepassing van het ESR 1995 voor de berekening van het overheidstekort en de overheidsschuld. Het geeft antwoord op de meeste problemen van statistische en boekhoudkundige aard die zich de laatste jaren in de Europese Unie hebben voorgedaan. ①

Dit handboek is gebaseerd op de beschouwingen en de theoretische en tekstuele werkzaamheden van een groep van deskundigen, waarin de lidstaten van de EU, de Commissie (Eurostat en het Directoraat-generaal Economische en financiële zaken) en de Europese Centrale Bank waren vertegenwoordigd. Deze werkzaamheden werden door Eurostat gecoördineerd. Het handboek is besproken en goedgekeurd door de werkgroepen voor financiële en nationale rekeningen. De bijdrage van Europese statistici en deskundigen op het gebied van de nationale rekeningen was van het grootste belang. Wij zijn hen hiervoor zeer erkentelijk.

Nu het Comité statistisch programma (CSP) en het Comité voor financiële, monetaire en betalingsbalansstatistiek (CMFB) dit handboek hebben goedgekeurd, is het een onmisbare aanvulling op het ESR 1995 en het SNA 1993. Het is zeer nuttig voor statistici en specialisten op het gebied van overheidsfinanciën, niet alleen in de Europese Unie, maar ook daarbuiten, en vooral in de kandidaat-lidstaten. Ook zal het bijdragen aan de discussie over de statistiek van de overheidsfinanciën van het IMF, die thans wordt herzien, zodat deze statistiek meer op de SNA-begrippen zal zijn afgestemd. ②

In deze tweede editie wordt het handboek (eerste editie: januari 2000) op uitgebreide schaal bijgewerkt, met name deel II (privatisering in overgangseconomieën, schuldenherschikking), deel IV, dat nu "Lease, licenties en concessies" heet (met een overzicht van dergelijke transacties) en deel V (behandeling van swaps).

Omdat ESR 1995: Handboek overheidstekort en overheidsschuld (tweede editie) een officiële publicatie van Eurostat is, richt het zich tot een groter publiek dat graag wil weten hoe de Europese statistici de overheidsfinanciën boekhoudkundig behandelen. ③

30 april 2002

Bart MEGANCK
Directeur

II.5 OVERHEID EN FINANCIËLE SECTOR

II.5.1 Goud en deviezen bij de centrale Bank

1. Achtergrond

De laatste jaren hebben de centrale banken (of andere centrale monetaire autoriteiten) na bepaalde transacties ten aanzien van de reserves, zoals verkopen en nominale waarderingsverschillen, buitengewone betalingen aan de overheid gedaan. Ook in de toekomst zijn dergelijke buitengewone betalingen mogelijk.

Bovendien kwam de inhoud van sommige lopende betalingen van de centrale banken aan de overheid aan de orde: in het eigen boekhoudstelsel van sommige centrale banken maken kapitaalwinsten op reserves, of deze nu wel of niet zijn gerealiseerd, deel uit van de winst van de bank, zodat ze als dividend kunnen worden uitbetaald. Omdat de boekhoudsystemen van de centrale banken uiteenlopen, is er behoefte aan harmonisatie op dit gebied.

Om te beginnen is het zinvol een definitie van reserves te geven. Een dergelijke definitie is te vinden in het SNA 1993, punt 11.61: "De reserves bestaan uit de vorderingen op het buitenland die direct beschikbaar zijn voor en waarop toezicht wordt uitgeoefend door de staat en die bestemd zijn voor directe financiering van tekorten op de betalingsbalans, voor een indirecte regulering van de omvang van een dergelijk tekort door interventie op de deviezenmarkten ter beïnvloeding van de wisselkoers van de eigen valuta en voor andere doeleinden. Tot de reserves behoren monetair goud, speciale trekkingsrechten, de reservepositie in het IMF, deviezen en andere aanspraken, zoals de niet-verhandelbare aanspraken die voortvloeien uit regelingen tussen centrale banken of overheden." Hieronder wordt alleen gekeken naar monetair goud en deviezen.

3. Reden voor de behandeling

Enige uitleg is nodig omdat de regels weliswaar volledig in overeenstemming zijn met de beginselen van de nationale rekeningen, maar niet expliciet in het ESR 1995 voorkomen.

* a. Specifieke kenmerken van reserves

Op sommige punten wijken reserves af van andere financiële instrumenten. Hoewel de centrale bank volledig bevoegd is voor het beheer van de reserves, handelt zij niet in eigen belang zoals een vennootschap, bijvoorbeeld om de winsten of het vermogen van de aandeelhouders te maximaliseren. De reserves worden in het kader van het monetair beleid beheerd voor macro-economische doeleinden en in het openbaar belang. De rol van de centrale bank bij het beheer van de deviezen is neergelegd in speciale wetgeving. Deze activa zijn dan ook eigenlijk geen eigendom van de eenheden die ze beheren. Eigenaar is de staat, die in de nationale rekeningen wordt vertegenwoordigd door de overheid.

b. Registratie van deviezen op de balans van de centrale bank

!! * De hierboven al aangestipte specifieke aard van de door de centrale bank aangehouden deviezen moet in de nationale rekeningen zijn weerlag vinden in de vorm van een deelneming, die wordt geregistreerd op de actiefzijde van de overheid en op de passiefzijde van de centrale bank.

Een uniforme statistische behandeling in de lidstaten wordt belangrijker geacht dan de juridische status van de centrale bank. Ook al is er vanuit wettelijk oogpunt geen eigendomsrelatie tussen de overheid en de centrale bank, toch moet in de nationale rekeningen een deelneming worden geregistreerd om uit te drukken dat de centrale bank ten behoeve van de staat, vertegenwoordigd door de overheid, reserves aanhoudt en beheert.

De vraag is nu hoe de deelneming van de overheid in de centrale bank met betrekking tot de reserves moet worden gewaardeerd. Om deze vraag te beantwoorden is het zinvol te kijken naar de geldschepping die voortvloeit uit transacties met het buitenland: op het moment dat er reserves door de centrale bank worden gekocht, is er op de balans een tegenboeking op de passiefzijde om de uitgifte van geld te registreren.

Wanneer de marktprijs van de reserves stijgt, is er sprake van een waarderingsverschil. Op de balansen van de nationale rekeningen staat tegenover het ontstaan van dit waarderingsverschil op de actiefzijde van de balans van de centrale bank een tegenboeking op de passiefzijde: een grotere deelneming van de overheid.

De waarde van de deelneming van de overheid in de reserves van de centrale bank wordt gemeten aan de hand van de accumulatie van de waarderingsverschillen op deze reserves, d.w.z. als het verschil tussen de prijs waartegen de reserves door de centrale bank zijn gekocht en hun huidige marktprijs. Dit is gelijk aan de geaccumuleerde waarderingsverschillen minus eventuele onttrekkingen door de overheid. In dit stadium is het zinvol een onderscheid te maken tussen monetair goud en deviezen.